

GYMNASII ULMANI
 SACRA SOLEMNIA,
Pro
 JUBILÆO SE-
 CULARI LUTHE-
 RANO, CELEBRATA.

*Primum, a. d. III. Non. Novembr. Anno
 Nati Christi cIo Ioc XVII.*

PANEGYRICO,
 De Megalandri Lutheri Ortu, Studijs, & Even-
 tibus, vsque ad INDULGENTIAR. Papalium
 Publ. expūgnationem:

Iterum, Prid. Non. Novembr.

ORATIONE,
 De Barbarieliteraria, per Elegantiam cum Ev-
 angelio renascentem, profligata:

Nec non de Scholæ Ulmanæ R E C T O R I B U S.

*Peragebantur omnia festi- viter, in Æde S. Scholæ
 contigua: verba facientibus,*

M. Joh. Bapt. Hebenstreitt, August^o, Rectore.
 M. Joh. Philippo Ebelic, Giessensi, Conrectore.

Exscripta.

Typis JOHANNIS MEDERI, Anno demum
 cIo Ioc XIIIX.

VIRIS NOBILITATE GENTIS, PRU-
dentia, officijque amplitudine Spectatis.
D N N N.

JOH. CHRISTOPHORO VOEHLINO,
SEBASTIANO ANTONIO NEIDT-
HARTO,

JOH. HENRICO GIENGERO,

Inchyæ Reip. Ulmanæ

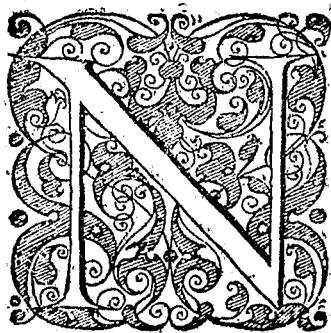
SENATORIBUS, ÆDILIBUS, ET

Proto-Scholarchis dignissimis,

DOMINIS, ET FAVORIBVS MAGNIS,

perpetuâ observantiâ colendis,

E Y H P A T T E I N.

Ostram quoque SACRI
SECVLARIS opellam in publi-
co evolvi nō pugnāmus. Quan-
quam autem ex Prologo quo-
dam Claudiani (in quo vno, tan-
quam prægloriosissimo Poëta,
& Virgilij mentem, & Homeri
Musam habitasse, doctissimi Imperatores, Arcadius &
Honorius testati sunt) prurientes istos libellos nostros
hunc in modum increpare possemus:

) (2

Aude-

D E D I C A T I O.

*Audebisne, precor, doctæ subiecta catervæ
Inter tot proceres nostra Thalia loqui?*

Quid faciamus tamen? Non tam nostra interest, quid in Schola geratur, gestumque in Templo Monetæ filiar. affigatur, quàm etiam vestra, Viri Nobilissimi, Amplissimi, Domini & Patroni ætatè observandi. Percepto itaque, placere vobis, vt, quæ verba fecissemus in Scholica Panegyri, eadem non *περὸν* & fugitiva haberentur, sed Chalcothetarum operâ immortalitati consecrarentur: illicò nos invasit cupiditas quædam nec inhonesta, nec illiberalis, & tacitum quoddam gaudium, quo perfusi sensimus: & vestræ Amplitudini, & Gymnasio nostro indies crescenti, & nobismetipsis, & deniq; quod tamen in postremis haud ponendum, Communitati Fidem eandem profitemium non nihil, quod operæ præstet precium, accidere posse. Etenim, vt proxima primùm attingamus, quid jucundius cogitari potest; quid optabilius, aut magis necessarium videri; quàm *ὁμοπίστες, καὶ σιωπολογεῖνταις*, in rebus gravissimis, quæque vnâ viri ætate, vix iteratò peragi possunt, esse *ὁμοψήφες*, & omninò, *ὡς θεολογεῖν*, vno eodemq; duci DEI Spiritu? Atqui ULMAM, felicem illam *ἐν θεῷ* Remp. ijsdem sacrorum curis, præcipuè JUBILÆI LUTHERANI, distentam fuisse, quibus alios plurimos Sacratissimi Rom. Imperij Status & Ordines, etsi velut ignotum nullius invidiâ poterat

D E D I C A T I O .

terat obscurari; notius tamen erit, & tantum non perennabit, quod publicis insuper literarum monumentis intimatum, ab infinita mortalium multitudine avidissimè arripietur, religioseque asservabitur. Vivent ergo, quæ in Summo apud nos Templo, quæ in Xenodochiali, Venerandis ab Ecclesiasticis, concionibus confertissimis; Vivent, quæ in Æde S. Gymnasio nostro contigua, à Scholasticæ militiæ Præfectis, inter sexcentos plus minus Classicos pueros & adolescentes pronuntiata intonuerunt. Ex quo perspicuum esse potest; in societatem laudis, quam Reip. nostræ celebratissimæ Corpus, indictis; habitisque JUBILÆI solemnibus, affectum est, venire quoque SCHOLAM, membrum haud infimæ æstimationis, immò peculium utilitatis ingentis, & cum SCHOLA nosmet ipsos.

Præterea, quòd pennâ, vt Flacci componamus lexes, non vsitatâ nec tenui, sed illâ, publicæ Famæ quæ inservit, evehimur, vestrum est, Patroni, vestrum, dicimus, est totum. Neque adeò mirum. Quâ enim aliâs pietate, humanitate, fide, studioque in rem literariam estis, facitis, vt indies affectus vester erga Scholam nostram, immò vestram, erga nos item, clientes vestros, innovetur. Gymnasij sanè substructionem, contignationes illas, Musæa & Odæa illa, intra quæ tenera ætas ad virtutem & liberalem eruditionem informatur, videmini vos delegisse, ad quæ eleganter

D E D I C A T I O.

amplificanda omnes cogitationes vestras afferretis. Loquetur hoc, præter duas classes, quar. exædificationem proximis annis locastis, AUDITORIUM, quod cùm situ amoenissimum est, tum opere nec Academico alicui Phrontisterio concesserit. Tantam virtutem prædicabimus nos: prædicabunt magno numero pueri & adolescentuli, qui munificarum vestrar. testes extabunt largitionum coram Deo, & hominibus.

Verùm ne palpum videamur obtrudere vestro candori, differemus debitam tantis meritis expositionem copiosiore in tempus commodius. Vnicum hoc interea optamus evenire, vt dies illucescat, qua in arena magni alicujus spectaculi, testibus vniversis Pietatis & Eruditionis cultoribus, cothurnati nos statuum vestræ Pietati erigamus, cum inscriptione, ex istis Horatianis leviter immutatis, desumendâ:

*Ereptum stygiis fluctibus Aeacum
Virtus, & favor, & lingua potentium
Vatum divitibus consecrat Insulis.
Dignos laude viros Musa vetat mori:
Cælo Musa beat.*

Interea præcurrere cupimus Syntagmata illa nostra, Poëma & Orationem: quæ Opuscula, velut autores ipsi, patrocinio vestro splendido illo & munificentissimo protegi avent. Poterant, quod suprâ innuimus, quemadmodum apud Romanos Senatorum nonnulli, in

DEDICATIO.

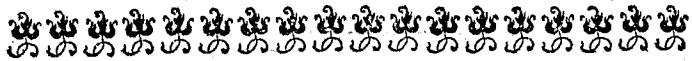
li, in Præteritis haberi: Verùm ad editionem tandem aliquando maturandam suffragia prærogativa, cùm illæ, quas indigitavimus causæ, tum multor. bonorum, quod citra jactantiam fatemur, continua flagitia, impertiverunt. Evolet igitur hoc quicquid est operæ! Vos ab Invidiæ flagris tutum præstabitis: nostram observantiam gratam habebitis: res Scholæ dignitatemque, salutem item nostram amplificare pergetis. Quod vt possitis, Viri Nob. Amplifs. Patroni perpetuo studio colendi, faxit is, cui JUBILÆUM nostrū principaliter sacrum voluimus, DEUS Trin-vnus, in secula benedicendus. Dabamus ipso B. Michaëlis Festo, Anno à *γιοσίως* Lutheranorum JUBILÆO, primo.

V. Amplifs. Dignit.

Obnoxij

M. Joh. Baptista Hebenstreitt,
Augustanus, Rector.

M. Joh. Philippus Ebelius,
Gießensis, Corrector.

Pro PLAVSV,

Super GYMNASIO ULMENSI, felicissimis incrementis indies augete.

Ulma solum patriæ, cultrix operosa bonorum,
Qualia vis Parca nulla potest premere:
Quo tot successus, tot amici munera Patris
Exponi censes posse sat eloquio:
Tu quibus ornatis quantumlibet Urbibus una
Pulcror ad cæli culmina pandis iter?
Multa lubens taceo. Tua quid Schola parturit illa,
Quid tuus ingenij nobilioris Ager?
Promit, quæ multum præsens & postera seruet
Ætas, ac punctis approbet acta suis.
Jam tibi septemplex palmam pænè offeret Ister,
Mœnia cum donis qui tua mirus amat.
Crescet tui, Patria alma, memor! sine crescere juxta
Nomina, Virtutes quæ coluere tuas.

Joh. Henisius Phil. & Med. D.

Poëta Cæsar, Patriæq; Phys. Ordinarius.

PANEGYRICON,
PRO
JUBILÆO
SECULARI
LUTHERANO;

DE MEGALANDRI LUTHERI
*Ortu, Studijs, & Eventibus, usque ad
INDULGENTIAR. Papalium Publ.
expugnationem.*

DICTUM à

M. JOHAN. BAPTISTA HEBEN-
STREITT Augustano, Gymnasij Ulmani Re-
ctore, in Festiva illius celebritate:

a. d. III. Non. Novembr. Anno clō. Ioc XVII.

ULMÆ, TYPIS JOHANNIS MEDERI,

M. DC. XVIII.

Viris Nobilitate Gentis, Prudentia, Offi-
cijque amplitudine spectatissimis,
DNNN.

JOH. CHRISTOPHORO VOEHLINO,
SEBAST. ANTONIO NEIDTHARTO,
JOH. HENRICO GIENGERO;

Inclytæ Reip. Ulmanæ

SENATORIBUS, ÆDILIBUS, ET
PROTO-SCHOLARCHIS DIGNISS.

*Quodin Æde S. Scholæ contigua, festivâ celebra-
tate peractum, auditumque fuit, hîc admini-
culo Chalcographico immortalitati consecra-
tum; veluti Fautoribus testibusque ampliss.*

quo par est reverentiæ gestu,

M. L. Q.

Don. dan. deb. que

OFFERT, & cætera,

quantum potest,

M. JOH. BAPTISTA HEBENSTREIT,
Rector.

PANEGYRICON PRO
JUBILÆO SECULARI
LUTHERANO.

Empora abhinc cētum quæ sol exegerit annis,
Et caussas immensi operis, quod Numen amicitia
Edidit, ut prisco tenebris ECCLESIA pulsus
Lumine fulgeret, jussosq; imponeret aris,
Quas Latius Præsul dirum fœderat, honores;
Primaq; crescentis Fato ductante LUTHERI

Bella canam: tot contra acies qui strinxerit vnus
Mucronem ignivomum Bibliorum cote politum.
Vnde throno Pater Ausonius vexatus in alto
Nutare occepit, postquam diadematis aurei
Tactus apex, ventremq; ingesti vulneris estus:
Invasit, quod adhuc sanie taboq; cruentum
Totum adeo corpus famosâ labe fatigat.

CHRISTE fave: tua res agit ur: tuus ipse Minister
Te duce tanta viri miracula carmine pandam.
Nec, bonus Hannonijs pridem quam Lipsius Hallis,
Extulit, Alma Parens; nec, quam Sichemia Quercus
Scabro colle sui monumentum & pignus honoris
Afferuit, mihi materies: sed viscere nostro
Major agit Deus, & stimulos sub pectore condit.

Postquam res Magnicætus, quas vertere dudum
Romuleus tentarat Apex, nil Numina Divum,
Nil veritusq; Deum, nil Regum sceptrâ Potentum,
Nil Augustorum fascès, nil Iura vel Æquum,
Est visum solari aliqua, ne dira Tyrannis
Omne extirparet sementam vile Piorum.

Eph. 6. v. 17.
 Apocal. 11. v. 5.
 & ib. Chytra.
 Saxon. Chytr. l. 8.
 p. 216. Erasmus
 ad Saxoniam E-
 lect. non se mira-
 ri inquit, odiorum
 adversus Luthe-
 rum acerbita-
 tem: cum Mon-
 chor. Ventres, &
 Papæ Coronam
 suis ille disputa-
 tionib. attigisset.
 Lips. D. Virg.
 Hallens. c. 4. &
 Aspricollis c. 3.

Vide de Anti-
 christo Phil. Ni-
 colai; Joach. Ur-
 sini Speculum,
 nec non D. Tile-
 ni, &c. in primis
 etiam Balcum,

*Et cursu impietas ad calcem venit anihelo :
 Deerat adhuc, verum qui Religionis honorem
 In multis vnus, quàm selectissimus vnus
 Vindicijs captis, armatus cœlitus, iret
 Ritè instauratum, velut ille immanis Elias.
 Lux oritur tandem, quam succidanea tangunt
 Festa Turonensis Martini Præfulis ejus,
 Qui Paganorum simulacra attriuit, Arij
 Adversus squamis : atq; in juvenilibus annis
 Miles munifica discerpit pallia dextræ,
 Vestivitq; hominem, quem fors spoliarat amictu :
 Annus erat, Christi à Cunis, post mille quaterq;
 Centenorum orbis versos, & lustra bis octo
 Tertius, egreditur superas Martinus in oras
 Gente LUTHERORVM natus : quos nobilis ortus
 Non equidem in summis posuit, neq; divite censu
 Dotavit fortuna. Deus mediocriâ dexter
 Sublevat : imò humili titubantes pulvere firmat :
 Contra terrifico diffundit fulmine pinus,
 Si qua sub ætherias temerè surrexerit auras.
 Lutheris sedes patrita ISLEBIA, quondam
 Nobilis Hermanno, qui rex porraceus hosti
 Dictus erat : qua dives opum tellure latentum,
 Se Mansfeldiaco letam diffundit in agro :
 Clara nimis tanto, quem nunc laudamus alumno.
 Quid tum, si torvum videant vel Dresda, vel ipsa
 Lipsia, vel plures, titulus queis grandior, arces ?
 Celsius Islebia nomen tamen eminent inter
 Cætera, ut arbutis præit ambitiosa Cupressus.
 Ceu fertur Verona suo debere Catullo,
 Quantum Virgilio lambens vada Mantua MinCI :
 Tantum etiam magno debes Islebia civi :
 Præquam Dresda altis & prægnans Lipsia cirris.*

Dresser.de
Festis,p.138.

Nasc.Lutherus,
10. Novemb.
paulò ante med.
noctem, prid.
Martini, ineunte
feriâ tertiâ, patre
Iohanne, Matre
Margareta. Seth.
Calvis. Chronol.
pag. 926.

Pfal. 113.

Vide Atlant. mi-
nor. Hondj. pag.
431. Bertium l. 3.
rer. Germ. p. 521.
Seth Calvis. A.
Chr. 1082. ex
Vrsperg. Knob-
lauch König.

Ergo puer patrijs assuescit moribus vltro,
 Perq; schola, cursor spacia indefessus eundo
 Paulatim crescit: Pietas comitatur euntem,
 Et pudor, & nivea divina Modestia fronte.
 Inde ad Parthenium, prima incunabula linquens,
 Contendit Pyrgum, postquam lex scansilis esset
 Iam semel atq; iterum vita, per momina septem
 Exacta annorum, Patrio lare missus amatas,
 Gustatasq; semel querit non segniter artes.
 Salve Vrbs magna viris, cui nec fors, nec ferus hostis
 Virgineum eripuit florem! sic secla rotatu
 Prolixo ventura, suis transcripta tabellis
 Gestata adpingant: Et, qui te parvula, nec dum
 Illustris Lutheri etas suspexerit, addant.
 Nescia forvisti magni Patris incrementum:
 Atq; utinam nosse! non panis noster Elias
 Ante fores passim micas prece collegisset,
 Aeris inops: fartus nec jure quiesset ab atro.
 Forte DEI verbo latratum mitigat ille
 Exhausti ventris: praesto si cetera, verum est.
 Corporis ast animaeq; cibus pulcerrimus ille est,
 Qui mentem caelo servat, reficitq; labori
 Ingenuo, & luxum quam longè abscedere cogit.
 Non tamen intumuit, postquam sudavit & asit,
 Evectus Lutherus: at insuper è penore almo
 Caelorum Regni segetes invexit opimas
 Magdeburga, tibe. Duodena ubi sidera Phæbe
 Signiferi absolvit, matris cognata salutat.
 Tecta ISENACI: totos ibi quatuor annos
 Degit, in Aonijs consumens ocia chartis.
 Sic vsq; huc scholicis exercebatur in umbris.
 Iamq; adolescenti, teneris cum excessit ephæbis,

Anno æt. 14.
 Chri. 1497.

cc
 cc
 cc
 cc
 cc

Anno nîm. 1524.
 Chytr. l. 10. Sa-
 xon. p. 449.

Anno æt. 20.
Chr. 1503.
Bert. l. 3. rer.
Germanic. p. 527.

*Auris inhorrescit, majora ad prælia vires
Sufficere; & Phæbo maturum & grandibus ausis.
Itur ad ERFURTUM, quæ sunt antiqua Thuringum,
Mœnia; & ampla situ, & campani nobilis aris
Machina, bis septem cubitos & sesqui-quadrantem
Circuitu complexa suo: sed & vrbe Camœna
Consedère illa, celebresq; fuère. Lutherus
Substitit hic, & Philosophis dictata cathedris
Imbuit auditor solers, ad qualibet acer
Officia, & studiis tribuens insomnibus horas.
Mira cano: nondum res libera, volvere Mosis
Scripta, Prophetarum monumenta, vel ardua Pauli
Tradita perpetua semper dignissima vitâ:
Pleraq; tum cæco tenebrarum carcere clausa,
Et nimio contexta situ, & squalore latebant.
Tunc neglectus erat: sed nunc quoq; lege premuntur;
Nec cui vis impudè obtingit adire fluentia
Sacra: [Quid est porro, si non hoc, dira Tyrannis?]
Obtigit at nostro. Proh! quàm reverenter adorat.
Sensa sacra Philura! quanta hinc solatia carpit!
Auree sancte Liber, qua nunquam audita, reponis:
Non hic humana ratione extusa tepefcunt
Dogmata, post vultus varianda per infinitos.
Non hic Dadalea argumenta, ignobilis ocI
Mirabor fructus: sed, qua virtute perennant
Pabula, & unde status gliscit cælestis origo.
O mihi tam longè mane at pars postuma vitæ,
Spiritus &, quantum sat erit cognoscere fundum
Regalem, de sacra opulentaq; scrinia vena!
Hic vivi latices, hic unda scaturit aquas;
Ebrius hinc fuero, & distentus nectare dio,
Tum spernam illa ævi ludibria, vivere ponam.*

Vide Antithes.
doctrinæ Petri &
Pontificis R.
Phil. Hailbr. D.

Sic ait: Elkanaq; legit qua dixerit Hanna,
 Cum socia propter sterilem contemptior alvum.
 Fecisset sua vota Deo, votisq; beata
 Solveret in meritis plenissima guttura laudes.
 Tu Pater attonitas validus demittis ad umbras,
 Quos lubitum est: iterum damnatas morte cetervas
 Vis revocare gradum, superasq; evadere ad oras,
 Tu modò divitias cumulo mortalibus agris
 Aggeris immenso, minuis modò rursus acervos,
 Horreaq; aggestis spoliis turgentia granis.
 Tu modò das Epulis magnorum accumbere Regum,
 Immodò concilias fasces, & sceptras superba.
 Quiq; modò in sicca solus spaciatur arena,
 Exul, inops, erro, tum Praesidij omnis egenis:
 Illicet hunc magna cingis stipante ceterva.
 Rursus purpureâ deturbas turgida sellâ
 Corda virum. Sic Hanna canit: sic noster anhelus
 Arripit, & firmo fulcit solamine pectus.
 Sum, fateor, semperq; fui pauperrimus, infit;
 At pater ille etiam rebus succurret egenis:
 His sacram telis conserferat ille Pharetram.
 Protinus invadit nequicquam tale caventem
 Morbificus Languor: depascitur atra medullam
 Ate, non vultu remanet decor, aut color ullus,
 Presentem juveni minitantur at omnia mortem.
 Cum fuit eximius quidam, qui affatus amicum
 Compulsus casu, jam deficientia sensum
 Corda levat: Qua te letho mala terret Erinnyis?
 Nondum hinc Fata vocant, Fili: dimitte timorem.
 Est Deus, est medio qui te revocabit ab Orco.
 Quid tremis, aut levo afflatus quasi sidere torpes?
 Ipse tuis, nate, exemplis multa obruta Averno

Corda feres sursum, atq; animos reparabis Olympo.
 Audis hanc vocem miser, & mirabile dictu,
 Illicet in corde, atq; omnes diffusa per artus
 Robora, vimq; novam latus revalescere sentit.
 Hinc suspensa petit peracuto munia morbo,
 In Circoq; suos cursus meditatatur, athleta
 Strenuus & lingua, precibusq; elidere cordis.
 Nec prius absistit, quam cuncta obstacula sepis
 Philosophæ perrumpat: & hinc penita atria lustrans
 Victor ovet, merita capiens rata munera laudis.
 Ergo Magistrorum tribus hunc sibi clara cooptat.
 Mox heu! turbatus tonitru cum fulminis ictu
 Flammi vomo, & multum de amati cæde sodalis,
 Obstupuit, steteruntq; comæ. Via prima salutis
 Arbitrio proprii subito sic lecta cerebri,
 Visa fuga est: suscepta fuga est ad te qua sequentum,
 Augustine, tuam (num rectè, nescio:) Eremum.
 Sic mente obfirmatus abit, sortisq; futura
 Nescius, in nova se demens discrimina mittit.
 Acceptaq; dataq; fide nam trusus ab arce
 Libertatis agit, seroq; amissa reposcit.
 Et qui succissa optabat radice veterro,
 Excolere ingenij vires, doctamq; Minervam,
 Momenta & fragilis meditando naviter evi
 Pendere ad examen pulcris profectibus aptum:
 Proh! quanta spe frustratur! Doctissimus ille
 Grex Fratrum Fratrem quàm mollibus excipit vlnis!
 Quo mediastinus, quo lixa infamis habetur,
 Quo rudis ædituens, etiam scoparius, illo
 Cogitur esse loco: Soli quoq; dirigit ipsi
 Horarum motus: immò parasitus in urbe
 Ambulat, ova rogans, tenuis primordia cæna:

Anno 1505.

Lutherus ingre-
 ditur Monasteri-
 um Erfurti, 17.
 Julij. anno at. 22.
 Calvis. p. 935.

Salgama, Neptunum, Cererem, carnesq; miscellus
 Colligit, atq; nuces, obolosq; & adorea liba.
 O ventres Monachi, qui nunc passim ostia pulsant
 Mendicis, vestro impulsu, neu temnite Divum!
 Tempus erit, quum longè alio splendore coruscans
 Aetheria pietate famem fortuq; domabit:
 Quem vos inviti partim, sed calite nutu
 Sordibus extractum, vestraq; videbitis ulvâ.
 Pertulit hæc, donèc Monachum se ritè professus
 Induit hoc animal, cui mira fenestra culullus.
 Hic olim visum dextra versare diurna,
 Nocturnaq; librum multa prece gèstit amator,
 Menti ubi concussa frigus captaret amicum:
 Sed pingues, nitidiq; Epicuri de grege porci
 Longè arcent: contra Labyrinthis scripta probabant
 Irremeabilibus, Cadmeo profata dente.
 Non vigor hinc Biblico manans ex fonte, nec almi
 Planities campi: verùm lapis omnia nudus,
 Limosq; palus obduxit pascua junco.
 Ergo novo reperit tristis fomenta dolori:
 Pungitur, & medijs paliuri in sentibus errat:
 Iamq; caput vitæ, fiducia corde vacillat.
 At senior quidam, ut vidit mærore gravatum,
 Parce metu, pie nate, inquit: quid culmine sudas
 Asperiore miser? planâ recreabere valle.
 Nempe Deum non huic solam, non largiùs illi
 Esse bonum, fâustumq; putes: tibi deniq; dextrum.
 Crede, tibi: quin crede: Fide servabere justus.
 Paruit huic monito: dum parer, alacriùs instat,
 Volvendo quicquid curas leniret, & alta
 Radices ageret pro cælis mente repostum.
 Parturit interea FRIDERICH I spiritus ingens:

B

Anno 1502.
 Chytr. l. 5. Saxon.
 P. 123.
 Electo-

*Electoris opus : sedem meditatatur amenam,
 Omnigenis studijs. Fundamina prima locantur,
 Orbita cum solis remeasset lata secundum,
 Post decimum Christi est quintum memorabile seculum.
 Ecce in M O N T E - A L B O rutilans Academia surgit,
 Primus ubi Rector duxit Martinus habenas*

Martinus Polichius : de quo
 Chytr. Saxon. vt
 supra.

*P O L I C H I U S, qui lux mundi laudatur, vt omnem
 Qui Sacris partem etatis Themidiq; dicasset,
 Atq; Machaoniam Phœbi coluisset alumnam,
 De tribus vnus orans Gradibus. Vix sufficit vni
 Nostra brevi in stadio penuria vilis Agoni.
 At tu cresce ferax Academia, cresce novelle
 Aonidum collis ! mox hospita tecta subibit,
 Qui prius obscura stabat ceu verna catasta,
 Pastor ; ibi incipient magni decurrere soles ;
 Aurea tunc atas gens surget est aurea mundo ;
 Verus ab integro Doctrina adamabitur ordo.*

De diebus Angelicis vide Chytr.
 in Apocal. &
 Reufneri Chronol. ex Phil. Nicolai.

*Ergo S T A V P I C I U S rigidus Germanidos ore
 Claustrorum Inspector, placito qua vivere discunt
 Augustine, tuo, vir Magnus, alacriter urget
 Adventus Luthere tuos ; sed est ipse Lycej
 Mecenas dudum votivis destinat aris,*

Anno 1519.
 Chytr. l. 8. Saxon.
 p. 204.

*Fridrichus Sapiens : K A R V L O qui cessit Ibero
 Imperium augustum, postquam sua stamina Primus
 Maximus - Aemilius, communi lege peremptus,
 Suspendit satis, est jam concordibus vnus
 Saxo Electorum punctis Rex esse negasset.
 Muneris ille memor P A T R I S dignatur honore
 Nominibusq; Ducem, quem cautaperitia rerum
 Insigni ante alios cum laude aqua verat astris.
 Noster ab Erfurto volitans contendit ad Albim
 Legitimo accensus, notex hoc sibi Roma, vocatu.*

Iam mihi flagrantem Zelum, pater Albi, docentis
 Exprime : nil vidi, nil audi vi ipsemet, omnia
 Scripta probant monumenta viri, testesq; loquuntur
 Qui vixere, aut nunc, raro sed nomine, vivunt.
 Non ille induerat scholicas per densa tenebras
 Vepreta incedens, nec crasse fœda vomebat.
 Rudera Barbaria, quæ pulcris artibus uno
 Impete in exilium pulsus ad summa volarat.
 Pulpita : sed curvo poterat dignoscere rectum,
 Atq; secare graves nodos, puroq; nitore,
 Res bene prævisas facundâ promere linguâ,
 Non in corticibus duris, nec in ossibus hærens,
 Sed dulcem è fructu, gratumq; ex ossè medullam
 Humorem, quo pasta animi mens sanior esset.
 Tum demum cepere viri, quos navis obesa
 Nemo notet vitio, nova spargere voce : Quid ille ?
 Qui placet ? an refert, miranda audire tonantem ?
 Hactenus humani speciosa inventa cerebri
 Excolvisse juvet, si quid juvat : altius ille
 Ingreditur, quin & caput inter nubila condit.
 Has monstrat, sedes digito satis indice, sedes
 Directo Christum digito designat ad unum.
 Non aberit, quin dicta Papa, quin mordeat acta :
 Omen inest : lingua est magnorum illi amulatum.
 Talia sollicito non nemo pectore fatur.
 Rem probat Eventus. Nimium Romana propago
 Visa potens Jovæ, at sensim molimina magni
 Sunt ponenda operis : proprio nisi lumine vates,
 Ni videat, quid Roma domi, quid tractet ad aras,
 Forsan detumeat torpenti frigore fervor.
 Ergo lite orta in Monachorum corte Lutherus
 Mittitur Ausoniam scitatum oracula ad Urbem.

An. 1511. vide
Orat. Selnecc. de
D. Luth. & Con-
fess. A.

*Hic mores Cleri penitus perspexit; Jilum
Clavigerum arma armis, gladium gladijsq; parantem.
Scilicet id, seclum, quo simplicitate cluebat
Pontifices docuit, series qui postera Patrum
Non modò caelestes aperiret clavibus arces,
Verùm etiam horrifico mucrone recluderet Orcum:
Atq; Dei cultum, quantum vesana libido
Vellet, ab ingenio cunctas mutaret in horas.
Religio hæc, Tiberine pater, ea cura sacrorum
Tunc viguit. Diè tu horrendum est, cum frater ad aras
Devotâ faceret longaq; ambage Lutherus,
Pelle moras Martine, aliquis truculentior infit,
Pelle moras: jam terq; quaterq; hoc munus obire
Crede mihi, poteram: Natum redhibito Parenti.
Audijt iratus: patria mox cara revisit
Limina, non rediturus eò, quâ regna Cupido,
Martius atq; furor, tum detestanda teneret
Impietas; ubi has præferrent turpiter aris.
Vix redijt, decimo jam quando Academia vere
Floreret: nullas potuitq; ut neçtere causas,
Accipit invitus DOCTURÆ Insignia, magno
Applausu Patrum, & comitatu ductus honoro.
Nondum Bodstenius genio transversus ab atro
Abreptus, sativæ vulgaverat impia vitæ
Flabra, nec accensus damnato laudis amore
Tartareæ princeps Sectæ gaudebat haberi:
Ille igitur Monacho confert insignia nostro
Doctoris. Quid ad hæc, Greflere patercule, grunnis?
Doctor legitimo Martinus more creatus,
Illo, quem jussit tribui Septemvir honorem,
Dignus ovat: magnaq; adeò vipeçtora tollit
Mystarum in numerum, fruges consumere natum.*

An. 1512. æt. an-
no 29.

Andr. Boden-
stein Carlstadius.

Vide Orationem
Balduini de Do-
ctoratu & Con-
jugio Lutheri.

Hinc lacrymæ: Hinc suboles JESU mementita, Cicada
 Vipereis caudis, ringuntur, & infima summis
 Commiscent. Magna hæc: sed qua dicemus, [amabò
 Durate, & rebus vosmet servate stupendis!]
 Sunt longè majora. Obijt bellator JULUS,
 Insequiturq; LEO, Medicaa stirpe resurgens.
 Multa sub hoc memoranda dies detexit in orbe
 Christiadùm, tardo quorum fatalia motu
 Fila trahabantur; donec sua finis adesset
 Prædictis-olim. Quid enim de Codice dicam,
 Quo Servatoris, quo Magni oracula Pauli,
 Quo Petri, juvenisq; tuis qui, Christe, quievit
 Pectoribus, cum jam dulcem per vulnera mortem
 Querebas, descripta, quid omni ætate futurum,
 Ostendunt; quæ cana fides, verumq; pudorq;
 In turpem conjecta fugam decedere querant:
 In quorum subeant sedem fraudesq; doliq;
 Tetra libido, & vis, & amor sceleratus habendi:
 Atq; id in vrbe sacra septenis collibus, omnis
 De cujus philtro mundi insonet angulus, Evan!
 Longa nimis rerum est series: nos stricta sequemur.
 HUSSUM quid referam, qui dum mysteria scortii
 Detegit Italici, meruit neq; pondera terræ,
 Nec liquidum: flammis meruit consumier ignis.
 Ergo rogo impositus, quæ te Constantia Rhenus
 Alluit, eloquio extremo sua guttura pandit,
 Vaticinatioq; effert non vana oracula lingua:
 Nunc Hussum assatis: (Hussus sonat ore Bohemo,
 Quod Latiali, Anser:) sed post bis dena resurget
 Lustra Labod: (Cygnæa Labod notat ora:) nec illum
 Effera vis ignis poterit consumere, nec fraus.
 Et Baptista fuit, calamo cui Curia tacta est

An. 1513. sic apud
 Chytr. Saxon. l. 6.
 p. 177.

Vide Osiand.
Centur. 16. l. 1. c.
7. 8. præf. Hun.
super Artic. de
Ecclesiæ &c.

*Pontificis : Baptista, dedit quem Mantua terris ;
Eximius vates, sed non velut urbis honore ;
Sic par Virgilio divinis munere vena.*

*Nec taceo te Bojaria quàm-nobile lumen ;
Aventine ; petis putrido pro flumine Petri
Lombardi, rivus Bibliorum haurire salubres.
Nec Pice te Francisce Comes, tua vota tacebo ;
Nec te Gaylerum, quem Argentoratus honorat.
Andrea Proles, eadem te cura remorder.
Hiltenius tetigit dictis veracibus annum.*

Spes erat his cunctis, fore ut omnia rectius irent.

Tandem, quod proprium est Patri prælustri Olympi,

Vota audita virum gemitusq, precésq, Piorum.

*Ergo L E O, quantum liquor omnidomantis Jæcchi
Permisset, quantumq, nothos ditare, cupido,
Illaq, de Christo tritissima fabula: (Bembe*

Tu nosti, has voces Sacrorum effundere Regem :)

Quantum, quos rubrâ placuit donare tiâra,

Terdeni jurvère, (fores nam cardine strident :)

Enormes animum ad culpas Pater adjicit omnem.

Sit mihi fas comperta loquis non dissita regna

Eloquar, in nostris figam vestigia terris.

Tu Germane malum poterat patrare, quod unquam

Nulla ausa immanis natura fuisset : at aurum

Te poterat purgare iterum cælestibus aptum.

ALBERTUS, Princeps aliàs dexterrimus, istuc

Curat onus : Mogi Antistes nuperrimus : ergo

Romano jucunda & idonea spargere cælo

Sacra per invictam gentem Germanidos ora

Cogitat : ad numos mens est intenta sonoros.

Cautius hic animal, sediq, fidelius alta

Deerat adhuc, tum quod reliquis illudere posset.

Vide Spec. Je-
suit. Ursini Ap-
pend. p. 252.

Tezelius prodit, sacco includendus ad Oenum
 Olim, Saxonica preces sed servatus adulter.
 Huic rabie fera corda tument, hic protinus omnem
 Prodit voce famem, & quicquid furiosus, auri.
 Ergo volate omnes, hic sunt venalia parvo
 Ligna decussatim fabrefacta, insignibus illa
 Ter sancti decorata Patris: vigor omnibus idem,
 Omnibus hæc virtus, quam Servatoris & ipsa
 Crux habuit. Magna est Divorum gratia, magna est,
 Quam nunc conciliat toti, Indulgentia, mundo,
 Teutonicæ in primis genti Sanctissimus. Euge!
 Totn' animas, Christo quantum vis proximus esses,
 Petre Evangelio poteras transmittere cælis?
 Non ego crediderim: nostra Indulgentia, noster
 Plus LEO, plus prestat trabeati in sede Quirini.
 Hanc ego laudo viam, quæ ostendat sola salutem.
 Quisquis es, hoc diploma pares: diploma paratum
 Delebit scelus omne, mali contagia tollet
 Omnia: nil reliquum est: Securæ cætera mittas.
 Quin ubi massa sonat contactâ argentea capsâ,
 Protinus immani fumosa anima exit ab igne,
 Atq; vale reliquis pallentibus occinit umbris.
 Deniq; qui dignus describi, quod malus, aut fur,
 Aut mæchus timet, aut scarius, aut alioqui
 Famosus, multâ cum libertate frequentet
 Mercatum, numeresq; satis: numerata recoctum
 Era novumq; dabunt. Quod si hæc blasphemia non est,
 Quid tandem est aliud, clarò quod fulmina cælo
 Eliciat? Noster ferat hæc portentosa Lutherus?
 Auribus hæc aquis caperet? neq; plectrâ laborum
 Rumperet, horrendis latius haud opponeret ausis?
 Ergo quod esse bonum faustumq; volebat Jova,

Anno 1517.
Impugnatio &
expugnatio In-
dulgentiarum.

*Incaluit fervore novo sanctissimus heros :
Arripuitq; gravem telis arcuq; pharetram,
Vespere, Sanctorum Legio quo tota frequenti
Igne calet, Misseq; & mille piacula fervent.
Tunc centum, quinis demtis, tela, ignea tela,
Ignea, que nullo poterunt delerier avo
Intorquet : mercem allatam Babylone renudat,
Et que fraus passim monstrat, que insania regnet :
Quam longè à Christi discedant omnia scito.
Esse caput Christum: per mortes hoc caput unum
Per pœnasq; decere sequi, noctemq; per Orci.
Hic cantus CRGNI est, audisti hunc nobilis ANSER,
Ante decem decades Phœbæa lampadis orbis.
Ex illo furere, atq; athram confundere terris
Te Zelius. Mogi Præsul tonat, omnia & unâ
Lipsiaci, dein Marchiaci capita alta Lycæi
Sevius angue micant: flammæ Vimpina minatur :
Eccius ipse obelos parat, Eccius antè Patronus,
Nunc causâ Christi multo insensissimus hostis.
Nescio quis silvas inter, sphaeraa ferarum
Nutritus Silvester, & Ochsenfurtius, & qui
Hereticos runcabat agros Hochstratus: amarum
Isti omnes magno insectantur crimina luctu.
Stringuntur calami: dolet ire, occisaq; vota,
Desertasq; queri capsas, sanctosq; relictos.
Hactenus ingentis canimus præludia pugne,
Voles ubi Lutherus erat, nondum omnibus aptus
Telorum formis: nondum armatura crepabat
Illa gravis: sed adhuc aliquid reverentia Roma
Tardabat, pœnæq; metus, ne motus ab aris,
Exclusus sano, aut diris addictus Averno,
Degeret extorris, ceu vulsum à corpore membrum.*

Thesi 94. &c.

*Ergo se calamum premere, & sua guttura spondes
 Velle, modò sacris staret victoria Dictis.
 Nervus hic, immò ardens fax, gnara accendere Martem.
 Fax primùm leviter quicquid comprehenderit, ambit,
 Dum cortex lignorum obstat, dum crusta tigilli:
 At postquam vires sensim quæsit vit eundo,
 Non lambit, sed mordet, & interiora revellit:
 Et volat ex imis properè ad fastigia tecti.
 Tum vis nulla valet, longè lateq; repellit
 Instantes: donec subsidant omnia fundo.
 Sic verbum Domini; quod si in penetralia cordis
 Ligneæ, si in fœnum conficti crustaq; cultus
 Inciderit, passim populatur, & omnia sternit.
 Expertæ est istuc Babylonica Thais abunde.
 Hinc gemit, atq; hodie funesta incendia plorat.,
 At nos latitiæ faciles laxamus habenas,
 Jam quibus est firmata salus, centumq; per annos
 Auspicio à parvo magna incrementa reportat.
 Legimus Ilacidas, cum septenarius illis
 Septimus annorum decurreret, esse sequenti
 Jussos nil letas segetes curare, nec hortos:
 Reddere cuiq; suam gentem, sua nomina, dotem:
 Mancipium ut nullum, sed libera corpora tellus
 Ferret: id ex camuris resonabant cornibus: unde
 Nomina de Jobelis data sunt Jobelja Festo.
 Hoc exantlatos revocabat nempè labores
 Urbibus in Pharijs rigido sub rege dolentum;
 Et libertatem partam duce Mose: peculi
 Auctus è spolijs dominorum, terga prementum
 Servilem in morem. Quin & Gentilia Christo
 Ingenia haud addicta, addictum festa per orbem
 Quolibet exacto seculo vulgare solebant:*

*Sigon. de Rep.
 Hebr. l. 3. c. 15.*

Scal. l. 1. Poët. c.
38. Iob. Rosin. l. 5.
Antiquit. Rom. c.
21. Alex. ab A-
lex. l. 5. c. 26. &
.6. c. 19. Horat.
sarm. secul.

Ut pueri laudes Phœbo, innuptaq; puella
Cantarent ter certa die ter nocte Dianæ
Carmina pro Latio felice, & honore fideq;
Quid nos Christiani facimus? Vidistis, & aure
Hauistis, Iuvenes, Prasenti Ecclesia Festo
Quâ prece, quo Zelo, quo deniq; more litârît:
Restat, ut & Scholice vigeat sua pompa Cathedræ.
Plaudite vos tenera, Lutherò plaudite Musæ!
Ille DEI, quâ cuncta, fidelis in eade Minister,
Dispulit & tenebras donatas luce corusca,
Protulit & tabulas, monumenta in gloria verbi,
Roma tibi, at nobis Germanis nobile donum.
Plaudite vos tenera, Lutherò plaudite Musæ!
Ille rudimenta & summarum lemmata rerum,
Blandaq; de magnis selegit crustula libris.
Hic sinus lactis: sinum puer atq; puella
Haurito, dubias donec fas carpere cœnas.
Plaudite vos tenera, Lutherò plaudite Musæ!
Ut Lutherè tonas, cœlis adjunctus ab altis,
Barbaries explosa fugit, sua pristina Musis
Gratia, virgineus nitor, atq; corona reposta est:
Graja cum Latij's veneres cõjêre Camœnis:
Lingua polita, & mens exculta per aurea dicta est.
Plaudite vos tenera, Lutherò plaudite Musæ!
Multi istum periêre viri, qui Numina supra
Exiulerat sese, pedibusq; admota potentum
Labra eludebat: sed te, Lutherè, canente
Classica, terrifico ruit impia sella tumultu:
Lapsus hic Eois; & Iberis intonat oris,
Quaq; fremit Boreas, quâ murmurat humidus Austër.
Sic iuuet ô tenera Lutherò plaudere Musæ!

*Fila secuturo quòd si produxerit avo,
 Si Patris aetherei poterit Clementia Mundo
 Parcere, ne propro deterrimus ardeat igne.
 Ne vè ruant elementa suis confusa lacunis,
 & Aetheris aut moles, atq; hæc divina fatiscant
 Corpora: tam lato Festum seclare recurfu
 Intimet U L M A, precor: nostrisq; faventior actis,
 Non minus ardenti promulges Iubila zelo.
 Forsan erit, nostras quem commemorasse Camænae
 Non etiam pigeat: cippo qui anathemata nostro
 Suspendat: tenuemq; optet sine pondere terram,
 Ambrosiasq; dapes, & in altis perpetuum Ver.*

JESU Chrifte Patris Nate invictissime summi,
 Quem te, quem memorem? tu prima ab origine mundi
 Ipse tuus præco legisti corpora, quæ te,
 Quæ Patremq; tuum. noissent, & deniq; coelis
 Illata, æternos agerent in pace triumphos.
 Tu freudentem aprum, qui nil nisi spumat acerbos
 Interitus Sanctorum, & quæ data porta, per hortos
 Grassatur, glebamq; ruit, floremq; furenter
 Sternit humi, validus vinculis & carcere frenas.

Tu quæ præterito in tetra caligine seclø
 Torpebant, tua verba in clara luce reponis.
 Jam vegeto fas est perfundi pectora succo:
 Quando Evangelij Lutherus nectare cœpit
 Omnigenos cœtus hominum recreare; sepultas
 Quando acuit Leges, & Lex innotuit orbi,
 Non illa, humanæ redolet quæ stercora testæ,
 Sed quæ divinum pro ægrotis spargit odorem.
 His etiam fruimur donis, (tua gratia Chrifte est:)
 Vivimus hac quadra, nostriq; hæc summa peculij est.

Quem te, quem memorem? mea Jubila Jubila lingua;
Jubila vestra edat Pueri, edat Jubila lingua!

Sic porrò nostris, & queis reverenter haberis
Finibus, hæc propria esse jube. Cuncta illa senescunt,
Quæ tenet hæc moles mundi, vitiumq; minantur:
Sola tuo verbo prata irrorata vigescunt.

Sic porrò teneras artes permittite fideli
CHRISTE, ministerio tractari, & pollice dextro:
Barbara ne nostram corrumpant femina pubem.
Sint Mecœnates, ut Flacci & deinde Marones
Succrescant: donec superatis alpibus altis,
Atque laboriferi penetrato tramite Mundi,
Devenisse juvet, quæ cœrulus omnia splendor
Purpureis vestit radijs. Hic nostra Camœna
Hæret, & ô quondam feliciter hæreat, oro.

F I N I S.

